

Göçe Göçe Türbedere mi Çerkezköy mü 29

– Ömer Faruk · 02 Ekim 2016

Bir şeyler sormak istiyordum, ama dedemin sözünü kesmekten de çekiniyordum. Benim soran gözlerle ona bakıyor olmam, dedemin dikkatini çekmiş olmalı ki;

-Galiba senin aklına bir soru geldi! Sor bakalım? Dedi.

-Dede, az önce sen Türbedere dedin. Ben bu sözü daha önce babamın annesi olan ninemden de duymuştum. Bir gün bana, önce Merkez'e gidip mağaza sahibi Karagöz Ali Efendi'nin evine uğrayacağını, oradan da Türbedere'deki kız kardeşini görmeye gideceğini, istersem benim de onunla gelebileceğimi söyledi. Ben hemen kabul ettim. Ninem, gitmeden önce bir şişeye süt doldurdu, sonra bu şişenin ağzına bir mısır koçanı soktu. Kümese gidip dört tane yumurta aldı, bunları gömleğinin içine koydu. Feraceyi çıkarıp çarşaf giydi. Ninem çarşaf içinde daha genç göründü gözüme. Çarşafın, ferace gibi ince ve siyah bir kumaştan yapılmış, biri etek diğeri de gömlek olmak üzere iki parçadan ibaret bir giysi olduğunu ninem giyince öğrenmiş oldum. Başını kapatıyordu ama yüzü açık bırakıyordu. Bir de çarşaf ve ferace konusunda şu dikkatimi çekmişti: Bizim köyün kadınları ve kızları köy içinde tek parçadan ibaret olan kara renkli feraceyi giyiyorlar, akraba olmayan erkekleri gördüklerinde bunun kapağı ile yüzlerini kapatıyorlardı. Ama aynı insanlar köy dışındaki bir yere gittiklerinde gene rengi siyah olan ama yüzü açık bırakan çarşafı giyiyorlardı. O gittikleri yerlerde de, bir çok yabancı erkek görmelerine rağmen, yüzleri açık kalıyordu. Kızılıpınar'dan yola çıktık. Şose yoldan değil de demiryolundan gidecektik.. Ben, bazen tarlaların arasından bazen de rayların ve traverslerin üzerinden yürüyerek gidiyordum. Ninem raylardan gitmemem için beni birkaç kere uyardı. Biz gidene kadar demiryolundan, bir yolcu treni Edirne tarafına bir yolcu treni de İstanbul tarafına geçti. Böylece ninemin uyarılarında, haklı olduğunu anladım. Demiryolunun kenarlarında trenden atıldığı belli olan çöpler vardı. Ninemin bu çöpleri karıştırdığını görünce şaşırdım. Hatta bir kağıda sarılı ceviz büyüklüğünde bir yiyeceği de, bana vermeden ağzına atıp yedi. Helvaya benziyordu. Ayrıca bulduğu iki sayfa gazeteyi de katlayıp koynuna soktu. İstasyona yakınlaşınca, bana bir dükkan gösterip, onların evine uğrayacağımızı söyledi. Dükkanın yanından sağa dönüp, biraz yokuş tırmanıp sola doğru ilerledikten sonra bahçe içinde kiremit damlı, iki katlı geniş bir eve geldik. Bahçeye girip evin kapısını çaldık. Yaşlı bir kadın açtı kapıyı. Bizi içeri davet etmeden ninemin verdiği süt şişesini ve yumurtaları alıp, kapıyı yüzümüze kapadı. Biraz sonra elinde boş süt şişesi ve bir miktar para ile çıkıp bunları nineme verdi. Anladım ki, ninem arada sırada bu eve süt ve yumurta getirip satıyordu. Buradan çıkıp, demiryolundan karşıya geçtik ve Çerkezköy'deki ninemin kız kardeşinin evine gittik. Orada fazla oyalanmadık. Dönüşte, çarşı içinden geçerken ninem elindeki paraları saydı, içinden iki tanesini diğer eline aldı ve önümüzdeki fırının içine girdi. Ben de peşinden. Bir tane beyaz ekmeği alıp, Kızılıpınar'a gitmek için yola koyulduk. Dönüşümüzü şose yoldan yapıyorduk. Yolun yarısına gelmeden ben yorulduğum, nineme dinlenmek istediğimi söylediğimde, az ötede Rifat'ın çeşmesinde mola vereceğimizi söyledi. Dediği yere geldiğimizde, bir eşek arabasının çeşmenin yanında durduğunu ve hayvanların yalaktan su içtiğini gördüm. Adam oradan ayrılıncaya kadar çeşmenin hemen arkasındaki tümsekte bulunan meşe ağacının gölgesine oturup beklemeye başladık. Burada otururken yolun biraz

altında kalan dereyi seyrettim. Küçük bir dereydi, suları ağır ağır Kızılpınar tarafına doğru akıyordu. Eşekleri sulayan adam, çok yavaş hareket ediyordu. Eşekler, yalaktan başlarını kaldırdıkları halde, belki daha içerler diye bekliyordu. Nihayet eşekleri arabaya koşup, hareket etti. Adam gidince hemen çeşmenin yanına indik. Ninem benim elimi yüzümü iyice yıkadı. Serinledim. Avucuyla su içirdi, ama ben bu suyu beğenmedim. Hafif bir acılık vardı suda. Yol boyunca hep, ninemin söylediği halde neden beni Merkez'e ve Türbedere'ye götürmediğini düşündüm. Kendisine sorsam, yalancılıkla suçlamış olurum diye sesimi de çıkaramadım...

Dedem, bir kahkaha attı:

-Oğlum, ninen sana yalan söylememiş. Seni Merkez'e de Türbedere'ye de götürmüş. Biz Çerkezköy'deki tren istasyonunun olduğu yere Merkez; Edirne tarafına doğru giderken, tren yolunun sağında kalan yere de Türbedere deriz. Aslında Çerkezköy'ün eski adı Türbedere'ydi.

-Orada türbe mi var?

-Bir zamanlar varmış, şimdi yok. Biraz tarihten bahsedeyim, o zaman daha iyi anlarsın: Yıldırım Bayezid, ilim ve askerlik bakımından çok iyi yetiştirilmiş bir Osmanlı padişahıymış. Şehzadeliği zamanında bile birçok savaşa katılmış, bu savaşlarda büyük kahramanlıklar göstermiş. Ama ne yazık ki padişah olduktan on dört-on beş yıl sonra Moğol İmparator'u Timur ile giriştiği Ankara Muharebesinde, yenilip esir düşmüş. Aslında bu muharebeyi kazanabilecek güce sahipken, kaybetmesinin arkasında onun yanında olan bazı beylerin karşı tarafa geçip ihanet etmesi, hatta kendi çocuklarından bazılarının savaş yerinden kaçması yatar. Yıldırım Bayezid esaret hayatını fazla dyanamayıp ölünce, şehzadeleri arasında taht kavgası başlamış. Önce en büyük şehzade Süleyman Emir ile kardeşi Musa Çelebi Edirne'de savaşmış. Bu savaşın sonunda Süleyman Emir yenilmiş ve maiyetindeki on beş adamı ile sığınmak üzere İstanbul tarafına kaçmış. Bazılarına göre bu kaçmanın sebebi, Bizans İmparator'undan kardeşine karşı savaşacak asker istemekmiş. Fakat Musa Çelebi'nin adamları tarafından maiyeti ile birlikte burada pusuya düşürülüp öldürülmüş. Daha sonra gene şehzade olan kardeşi Mustafa Çelebi tarafından, mezarının olduğu yere bir türbe yaptırılmış. Anlattığım bu olay, bin dört yüzlü yılların başında geçiyor. Bu türbe yüz yıllarca burada durmuş ve burası Türbedere olarak anılmış. Daha sonra, Balkan Savaşında 1912 yılında buralar Bulgar gavuru tarafından aylarca işgal edilmiş. İşgal sırasında Bulgarlar, türbeyi yıkıp etrafındaki on beş mezarı da talan etmişler. O nedenle şimdi burada türbe filan yok, ama mezar yerleri belli, kırık da olsa mezar taşları var.

-Bu yörenin adı Türbedere iken neden Çerkezköy denmiş?

-Çünkü 93 Harbinde buraya, Çerkezler gelip yerleşmişler. Onlar bu bölgede fazla kalmamışlar. Rivayete göre Çerkezler, burada tren yolunun bulunması nedeniyle çocuklarının çiğnenebileceğinden korkmuşlar ve en kısa zamanda hepsi buradan başka yerlere göç etmişler. Daha sonra Cumhuriyet Dönemi'nde buranın adı Çerkezköy olarak kabul edilmiş ve Saray ilçesine bağlı bir bucak merkezi olmuş. Buraya Çerkezköy adı verilmiş, ama şimdilerde burada bir tane bile Çerkez yoktur.

-Demek ki ninem beni aldatmamış.

-Evet aldatmamış. Ninenin tren yolunda bulduğu helvayı yemesi ise, yoksulluktan oğlum. Sana vermemiş, çünkü mikroplu olabilirdi ya da bozuktur, diye düşünmüştür. Ninen dönerken fırından ekme almış. Bizde ona fırancala derler. Merkez'e ya da Türbedere'ye gidenlerin ailelerine getirdiği en değerli

hediyelerden biridir francala. Öyle ki; kara undan yapılmış köy ekmeğine francalayı katık edenler bile var.

Dedem bunları anlatınca, ninemin hiçbir sofrada doğru dürüst yemek yemediğini hatırladım. Çocuklar yesin diye, birkaç lokma aldıktan sonra, işimik(ekşimik) ve soğanla karnını doyuruyordu. Ağzındaki dişleri döküldüğü için, o soğanı yemeye uğraşırken oldukça zorlanıyordu. Ağzının bir tarafında biri altta biri üstte olan ama aynı hizada olmayan, iki diş arasına soğanı kıştırıp yemeye çalışıyordu.

(Devam edecek...)